

УВОДНА РИЈЕЧ

Одбор за историјске науке Црногорске академије наука и умјетности, на основу већ утврђеног дугорочног програма рада (ПРЕТПОСТАВКЕ ОДБОРА ЗА ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ, 1983. године), одржао је у згради Црногорске академије наука и умјетности, 20. и 21. октобра 1993. године, научни скуп посвећен теоријско-методолошким проблемима историјске науке и наставе историје у условима савременог друштвеног развоја у нас. Овај научни скуп, насловљен ИСТОРИЈСКА НАУКА И НАСТАВА ИСТОРИЈЕ У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА, четврти је по реду реализован на основу програма рада Одбора за историјске науке. Скуп је припремао Организациони одбор, који је, по препоруци Одбора за историјске науке, именовало Одјељење друштвених наука 25. новембра 1992. године.

Припрема скупа је почела позивом академика Влада Стругара, председника Одбора за историјске науке (25. новембра 1992), научницима и осталим људима историјске струке да би својим саопштењима и писменим саставима допринијели расвјетљавању појединих проблема историјске науке и наставе историје, проблема који данас стоје пред изазовима политичког и другог плурализма. Одзив на овај позив био је сасвим задовољавајући. То је био први знак да је основна тема погођена и да је од интереса за савремену историјску науку и наставу историје, и да је научни и стручни углед пријављених референата гаранција да ће СКУП УСПЈЕТИ ДА ОСТВАРИ ЗАМИСЛИ ЊЕГОВОГ ОРГАНИЗАТОРА. Ту оправдану претпоставку Одбора за историјске науке Скуп је заиста потврдио на најбољи могући начин.

Непосредне послове организације и вођења послова скупа, закључно са његовим одржавањем, водио је Организациони одбор у саставу: проф. др Миомир Дашић, ванредни члан ЦАНУ (председник), академик Димитрије Димо Вујовић, академик Владо Стругар, проф. др Павле Газивода, проф. др Зоран Лакић, проф. др Бранислав Ковачевић, др Здравко Делетић, доц. др Бо-

гољуб Шијаковић и Милош Старовлах, професор. Функцију секретара Одбора обављала је Зорица Радоњић, стручни сарадник.

Суорганизатор скупа било је Министарство просвјете и науке Владе Републике Црне Горе.

Организациони одбор скупа је, на сједници од 12. априла 1993. године, одлучио да се дводневни научни скуп одржи као интердисциплинарни. Тако је међу 27 пријављених учесника било и философа, социолога, етнолога, географа, педагога и историчара државе и права.

На скуп је било позвано и неколико академика и универзитетских професора, из Београда и Новог Сада, у првом реду оних који се баве и теоријско-методолошким проблемима историјске науке. Одазвало се њих пет, али су са рефератима наступили само проф. др Бранко Петрановић и проф. др Можило Зечевић, док су академици Милорад Екмечић, Андреј Митровић и Сима Ђирковић свој недолазак оправдали објективним разлозима. Академик С. Ђировић накнадно је послао веома садржајан писмени реферат који објављујемо у Зборнику радова.

На скупу су од пријављених 27 саопштена 22 реферата, а у дводневној расправи (дискусији) о саопштењима учествовало је 19 научника и средњошколских професора и наставника историје (појединци су иступали и по више пута).

На завршетку научног скупа — коме је присуствовало око стотину научних радника, универзитетских професора и сарадника, професора средњих школа и истакнутијих наставника историје основне школе — одлучено је да Организациони одбор скупа настави рад као Редакциони одбор, са задатком да припреми објављивање радова — реферата, а по могућности и ауторизоване дискусије учесника у расправи.

Од поднесених реферата, саопштења Редакциони одбор је на основу писаних рецензија прихватио за штампу 20 текстова. Три саопштења нијесу прихваћена зато што њихов садржај није био у научној и стручној складу са основном темом скупа. Четворица референата су на скупу презентирали само резимеа или су на основу теза говорили усмено, али касније нијесу доставили текстове, иако је Редакциони одбор то од њих тражио.

Расправа (дискусија) на скупу се одвијала у оквиру основне теме. Вођена је углавном поводом неких усмених и импровизованих излагања референата. Иако се радило о занимливој полемичкој дискусији, с пуно искриваних реплика, дакле расправи у којој су разјашњавана и освјетљавана нека важна научно-методолошка и наставна питања, исправљане чак и поједине погрешно интерпретиране историјске чињенице, па и научне заблуде, што је све скупа вриједно, Редакциони одбор ту расправу не објављује. Не чини то из разлога што три учесника чија су саопштења највише изазвала полемичку нијесу доставили своје текстове за објављивање. Стога је Редакциони одбор сугерисао

појединим референтима, у првом реду оних који су учествовали у дискусији, да по могућности изврше извјесне допуне у својим рефератима, како би научне проблеме читалаштву учинили што комплетнијим и јаснијим. Неки од тих су то прихватили и своје текстове учинили квалитетнијим.

Све реферате у Зборнику повезује основна тема научног скупа. Но, и поред тога, судећи по насловима текстова, уочљиво је да је градиво и дјеливо: први дио чине реферати о теоријско-методолошким проблемима историјске науке у овом нашем динамичном и историјски кризном времену, а други чине они текстови у којима се ближе разматрају положај, мјесто и значај наставе историје у школском систему историје у Црној Гори, као и дају извјесни вриједносни судови о настави овог важног образовног предмета уопште.

Послије научно-стручног поступка са прикупљеним рефератима и њихове редакционе припреме за штампу, Редакциони одбор је о том свом раду извјестио Одбор за историјске науке и Одбор за издавање извора за историју Црне Горе, на заједничкој сједници одржаној 3. марта 1994. године, који су у свему дали сагласност у вези са примијењеном методом и критичким мјерилима којих се држао Редакциони одбор. Коначно, на основу извјештаја Редакционог одбора и закључка Одбора за историјске науке, градиво Зборника радова је одобрено за штампу на сједници Одјелјења друштвених наука.

Сурздавач Зборника је Министарство просвјете и науке Владе Црне Горе.

На крају ових уводних ријечи може се аргументовано рећи да Зборник радова са Научног скупа о историјској науци и настави историје, исто као и зборници објављени под истим именима под којима су скупови и одржани — ПРОШЛОСТ ЦРНЕ ГОРЕ КАО ПРЕДМЕТ НАУЧНОГ ИСТРАЖИВАЊА И ОБРАДЕ (ЦАНУ, Научни скупови, књига 15, Одјелјење друштвених наука, књига 7, Титогорад 1987, стр. 560); ТРИНАЕСТОЈУЛСКИ УСТАНАК — ПРЕДМЕТ НАУКЕ И УМЈЕТНОСТИ (ЦАНУ, Научни скупови, књига 28, Одјелјење друштвених наука књига 12, Подгорица 1992, стр. 410) и ИЗВОРИ И ИСТОРИОГРАФИЈА О ЦРНОЈ ГОРИ (ЦАНУ, Научни скупови књига 29, Одјелјење друштвених наука, књига 13, Подгорица, 1993, стр. 288) — представља значајну потврду остваривања задатака из ПРЕТПОСТАВКЕ ОДБОРА ЗА ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ, као дугорочног програма ЦАНУ у области историографије.

Предајући овај Зборник радова на суд не само научној и стручној него и широкој културној јавности, увјерени смо да Одбор за историјске науке још једанпут даје доказа о свом врло успјешном дјеловању на остваривању научног програма Црногорске академије наука и умјетности уопште, а посебно њеног Одјелјења за друштвене науке. Колико смо успјели у даљем у-

напређивању нашег научног дјеловања — нека суде људи науке и струке.

Увјерени смо да ће овај Зборник радова изазвати интересовање много веће од онога које су изазвали зборници са претходних научних скупова одржаних у ЦАНУ. Јер, у његовим прилозима се расправљају, без иделошких ограда и суздржљивости карактеристичних за претходни вишедеценијски развој историографије, како теоријско-методолошка питања историјске науке тако и комплексни проблеми савремене школске наставе историје. А за том врстом, иначе дефицитарних текстова, с разлогом постоји велика стручна знатижеља, у првом реду бројних наставника историје. Зборник ће имати и функцију својеврсног приручника, зато што у његовом садржају има доста инструктивног за даљи рад на унапређивању и историјске науке и школске наставе у нас.

Подгорица, 21. март 1994.

ЗА РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

У р е д н и к

Миомир Дашић